

آفرینش و انسان

محمّد تقی جعفری

سرشناسه: جعفری تبریزی، محمدتقی؛ ۱۳۰۲-۱۳۷۷
 عنوان و بند یادآور: آفرینش و انسان / محمدتقی
 جعفری؛ به اهتمام: محمدعلی بوترابی، شهرام انصاری؛
 بازبینی: کریم فیضی، علی جعفری.
 مشخصات نشر: تهران: مؤسسه تدوین و نشر آثار علامه
 جعفری، ۱۳۸۶
 مشخصات ظاهری: ۱۸۰ ص، ۵/۱۴/۵، ۲۱/۵ س. ۳
 شابک: ۲۵۰۰۰ ریال: ۸ - ۰۷ - ۶۶۰۸ - ۹۶۴
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
 یادداشت: پشت جلد به انگلیسی:
 M. T. Jafari. Man and Creation
 شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۷۵۶۵۵
 رده‌بندی دیرین: ۲۹۷/۴۲
 رده‌بندی کنگره: ۷۷۷ ج / ۴ / ۲۲۲ BP
 موضوع: انسان - آفرینش - جنبه‌های قرآنی
 موضوع: انسان - آفرینش - جنبه‌های مذهبی - اسلام.
 یادداشت: نمایه.
 صورت زیرنویس.
 یادداشت: کتابنامه: ص [۱۷۷-۱۷۸]؛ همچنین به

سازمان انتشارات

نام کتاب: آفرینش و انسان
 مؤلف: محمدتقی جعفری
 ناشر: مؤسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری
 بازبینی: کریم فیضی، علی جعفری
 به اهتمام: سید محمدعلی بوترابی، شهرام تقی‌زاده انصاری
 تنظیمات رایانه: رؤیا عزیزی موسوی، همتا حق‌دوست
 لیتوگرافی: صحیفه (و-ا-خ)
 چاپ: صحیفه (و-ا-خ)
 شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه
 چاپ اول: تابستان ۱۳۸۶

حق چاپ و نشر برای این مؤسسه محفوظ است.
 تلفن: ۰۵۴۰۵۴۰۴۲ و ۰۴۴۰۹۱۰۴۲-۰۲۱. شماره: ۰۲۱-۴۴۰۷۰۲۰-۲۱

شابک: ۸-۰۷-۹۶۴-۶۶۰۸-۰۸
 ISBN: 964 - 6608 - 07 - 8

پست الکترونیک: Info@allameh-jafari.com

بهاء: ۲۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

۵	فهرست مطالب
۹	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۳	آفرینش از دیدگاه ادیان
۱۴	۱- نظری به آغاز خلقت
۱۷	۲- نظری به تاریخ آفرینش
۲۰	۳- عمر کره زمین
۲۱	آغاز آفرینش در عهدین
۲۲	سفر پیدایش - باب اول ص ۱ و ۲
۲۴	باب دوم - ص ۲
۲۴	باب ششم - ص ۸
۲۵	عهد جدید، انجیل یوحنا - باب اول، ص ۱۴۴
۳۰	۴- شروع آفرینش از نظر اسلام
۴۶	مقایسه قرآن و عهدین در آفرینش
۴۹	ظهور جانداران بر روی زمین
۵۰	ظهور جانداران و تکثیر انواع آن‌ها
۵۰	۱- ظهور جانداران بر روی زمین
۵۲	۲- ظهور جانداران بر روی زمین؛ دیدگاه اسلام
۵۳	۳- آفرینش انسان
۵۴	از نظر قرآن و سایر اصول اسلامی
۶۹	۴- آفرینش انسان از نظر قرآن
۷۷	هدفمند بودن آفرینش
۷۸	۱- علت آفرینش دستگاه هستی
۷۹	هماهنگی جهان

۸۲	همانگی، دلیل وجود هدف.....
۸۳	۲- هدفمندی جهان از دیدگاه قرآن.....
۸۴	۳- هدف آفرینش.....
۸۸	۴- هدف نهایی آفرینش انسان.....
۹۰	۵- هدف انسان‌ها از نظر اسلام.....
۹۰	۶- هدف آفرینش انسان با نظر به آفریننده مطلق.....
۹۲	۷- هدف آفرینش انسان از نظر اسلام.....
۹۹	انسان و عامل محرک تاریخ.....
۱۰۰	طبیعت انسان.....
۱۰۱	پدیده‌های فردی طبیعت انسانی.....
۱۰۳	لذت و الم.....
۱۰۵	۱- اصول لذایذ مادی مستقیم.....
۱۰۶	۲- اصول لذایذ مادی غیر مستقیم.....
۱۰۶	۳- اصول لذایذ «من» به معنای عمومی.....
۱۰۷	۴- اصول لذایذ روحی مستقیم.....
۱۰۹	۵- اصول لذایذ روحی غیر مستقیم.....
۱۱۲	لذایذ و آلام؛ افراط‌گری انسان.....
۱۱۵	طبیعت انسانی از نظر اسلام.....
۱۱۶	گفتار در عدالت.....
۱۱۹	تفسیر و ارزیابی انسان از نظر اسلام.....
۱۲۴	شنون زندگی انسان.....
۱۲۸	پدیده‌های اجتماعی طبیعت انسانی.....
۱۳۱	عامل محرک تاریخ.....
۱۳۳	راهیابی به عامل محرک تاریخ.....
۱۴۶	الف - قانون علت در تاریخ و شنون انسان‌ها.....
۱۴۶	ب - نیروی محرک.....
۱۴۶	ج - هدایت‌کننده.....
۱۵۳	روابط اجتماعی؛ طرح اسلام.....
۱۵۴	طرح اسلام در خصوص روابط اجتماعی.....
۱۵۴	۱- رابطه طبیعی.....

۱۵۵	۲- رابطه مصنوعی
۱۵۶	۳- رابطه قراردادی
۱۵۷	۴- رابطه الهی
۱۵۷	الف- خدا با جهان طبیعت
۱۵۸	ب- انسان و جهان طبیعت
۱۶۰	ج- انسان‌ها با یکدیگر
۱۶۰	د- انسان و خداوند
۱۶۰	۱- اشخاص با یکدیگر
۱۶۲	۲- افراد با طبقات
۱۶۵	استدراک
۱۶۵	خلاصه نظریه‌های پیدایش جهان و عمر جدید آن
۱۶۶	مهم‌ترین حوادث اولیه جهان
۱۶۶	نظریه پیدایش کره زمین و خورشید و عمر جدید آن‌ها
۱۶۷	جدول تقسیم‌بندی جدید دوران شیمیایی و بیولوژیک موجودات زنده
۱۶۹	فهرست آیات
۱۷۲	فهرست روایات
۱۷۳	فهرست اشخاص
۱۷۷	فهرست مآخذ

آفرینش با انسان شروع نمی‌شود، ولی تفسیر آفرینش با انسان شروع می‌شود؛ همان‌گونه که تفسیر دین و تفسیر تکوین و معنا، از این جاست که بیراه نمی‌نماید اگر بگوییم: آفرینش منتظر انسان بوده است. بر این اساس، دیدگاه‌های دیگر نظیر این که گفته شده است: انسان اوج آفرینش است، بی‌محمل به نظر می‌رسد. اگر به درستی بنگریم، خواهیم دید انسان خطی خاکی و افلاکی است که با آمدن خود، آفرینش را به گستره‌ای دیگر رهنمون می‌شود. این گستره با تأمل آغاز می‌شود و با «سکوت» پایان می‌یابد؛ در برابر عظمت هستی راهی جز تأمل وجود ندارد و تأمل را تنها سکوت کامل می‌کند، اگر معناورانه باشد. از این هنجار می‌توان به عنوان هماهنگی انسان با آفرینش یاد کرد. چه، مجموعه هستی، مجموعه‌ای ساکت است که سکوتش با طنین‌هایی چون غرش رعد و تراوش باران و آهنگ دریا شکسته می‌شود. شاید بتوان گفت: انسان آن‌گاه که سکوت می‌کند، هستی را همراهی می‌کند و هستی آن‌گاه که به کلام درمی‌آید، انسان را همراهی می‌نماید. نتیجه‌ای که این تمهید اجمالی بر جای می‌گذارد، این است که: آفرینش دایره‌ای است که درون خویش را با هماهنگی انسان و هستی به نمایش می‌گذارد و آدمی با قوه مطلق خویش، مرکز این دایره را از خویش به جریان می‌اندازد.

کتابی که «آفرینش و انسان» نام دارد، نوشته‌ای است از نوشته‌های دیرین محمد تقی جعفری. این کتاب با مباحث نو و شاکله خاص خویش که نسبت به آن زمان بسی پیشرو می‌نمود، اساسی را بنیان می‌نهد که بعدها مباحث آن در خلال گفتارهای عمیق و پویای «تفسیر و نقد و تحلیل مثنوی» و آن‌گاه «ترجمه و تفسیر نهج البلاغه» قوام می‌یابد و مکتب فکری خاص و دامنه‌دار مؤلف را پایه‌گذاری می‌کند.

اندیشه در باب انسان و هستی، بی‌گمان جزو ضروریات هر نوع تفکر سالاری است. این تفکر می‌تواند فلسفه محض، خلق ادبی، نگارشی معنوی و عرفانی و یا پویشی هنری باشد. شاید بتوان

گفت: تفاوت هر نوع خلق و پویش با انواع پیش و پس از خود، در اصل به میزان بهره‌مندی آن از اندیشهٔ انسان و هستی و متفاوت بودن آن و مهم‌تر از همه: نوین و روزآمد بودن آن برمی‌گردد. به دیگر سخن: آن‌چه سبب تمایز محصولات فکری بشری از یکدیگر می‌شود، در اصل، به برداشت آن‌ها از مجموعهٔ آفرینش - که انسان و هستی در اندرون آن نظام حیات را شکل می‌دهند - برمی‌گردد و آن‌چه برخی از تجلیات فکری آدمیان را به اوجی والا ارتقاد داده و ماندگار می‌کند، رسیدن به برداشتی نو و گرفتن الهامی لطیف است که در پرتو آن، امور خلق و خالق و مخلوق به شکلی دیگر تفسیر می‌شود.

کارنامهٔ مشرق‌زمینیان در این خصوص پر برگ است، ولی عاری از دیگرگون نگریستن. این رسالهٔ کم‌حجم، منادی این حقیقت تواند بود که: تمدن و فرهنگ اسلامیان برای یک بازخیزش انسانی و زودآمد، نیاز به بازنگری‌های مبنایی و اساسی دارد که از مفاهیم شروع و در مصادیق تداوم می‌یابد، ولی امر آن تا به بی‌نهایت راه دارد.

بمَنه و فضله و کرمه

نویسنده: سید محمد تقی حسینی

دورانی که در آن زندگی می‌کنیم، اگر عقاید، ایدئولوژی‌ها و تطبیق آن‌ها با یکدیگر، جزو با اهمیت‌ترین مسائل بشری به شمار نروند، حداقل این است که در ردیف اول آن‌ها خواهد بود. کتاب‌های فراوانی در این باره نوشته شده، سخنرانی‌های بسیاری ایراد می‌گردد و هر متفکر و دانشمندی بسته به توانایی‌های خود، در این مسائل اظهار نظر می‌کند. این امر، کاشف از آن است که ایدئولوژی با همان اهمیت و ضرورت که در اعصار گذشته داشت و مورد توجه افراد انسانی بود، به بقای خود ادامه می‌دهد و به نظر می‌رسد تا روزی که عقول و مشاعر مردم به اصول و قوانین مطلق دست نیافته باشد، یا تا روزی که این آرزو را در ذهن و زبان خود می‌پروراند، ایدئولوژی‌ها حاکمیت خواهند داشت و تلاش خستگی‌ناپذیر متفکران در این باره ادامه خواهد یافت، زیرا این اصل به خوبی قابل اثبات است که: هر فردی، یا خود عقیده‌ای را استنباط نموده و از آن تبعیت می‌کند، یا پیروی از فرد یا گروهی که عقیده‌ای را استنباط نموده‌اند، برای خود لازم می‌داند. پرسش «چرا زندگی می‌کنم؟» از همه ما افراد انسانی جواب می‌خواهد.

در باره ایدئولوژی اسلام - هم از جنبه‌های فلسفی و هم از جنبه‌های حقوقی و اقتصادی و اخلاقی و سیاسی آن - کتاب‌ها و مقالات فراوانی نوشته شده است. توجه و اقبال روزافزون جوامع دنیا به تمام ایدئولوژی‌ها، خصوصاً اسلام، ایجاب می‌کند که حالت کاوش و تکاپو برای آینده‌های بسیار طولانی نیز هم چنان وجود داشته باشد.

... اینجانب برای عده‌ای از دانشجویان دانشگاه تهران در هر هفته یک شب،

مباحثی از اصول و قوانین اسلامی را تدریس نموده، آن دروس را جمع‌آوری کردم که به صورت رساله‌های کم حجمی درآمده است، تا شاید در تشریح و تحلیل ایدئولوژی اسلامی مفید واقع شود.

پیش از هر چیزی دو نکته را خاطر نشان می‌کنم:

۱- مطالب این رساله‌ها، تنها نتیجهٔ تتبعات و بررسی‌های یک فرد است. بنابراین، گمان نرود در این رساله و نظایر آن کوچک‌ترین تعدی از حدود ارزش منطقی مطالب صورت گرفته است، بلکه ما به میزان توان خود، مطالبی چند را مورد بررسی قرار داده، در معرض افکار و اندیشه‌های جویندگان قرار می‌دهیم و برای تشریح و استنباط کامل‌تر دربارهٔ مسائل مربوطه، کوشش‌های خالصانهٔ افکار و اندیشه‌های دیگر را امید می‌بریم، تا شاید اصول و اندیشه‌های اسلامی به صورتی روشن‌تر در دسترس صاحبان فکر قرار بگیرد.

۲- روش ما در این مباحث این‌گونه است که: موضوعات مربوط را تا حدودی که توانایی ما اجازه داده است، از نظر علمی و فلسفی مطرح و بررسی نموده، سپس از دیدگاه ایدئولوژی اسلامی مورد بحث قرار داده‌ایم.

محمد تقی جعفری

ش. ۱۳۴۴ هـ.